

Terugblik op meer dan 35 jaar in 't Groot Hersberge

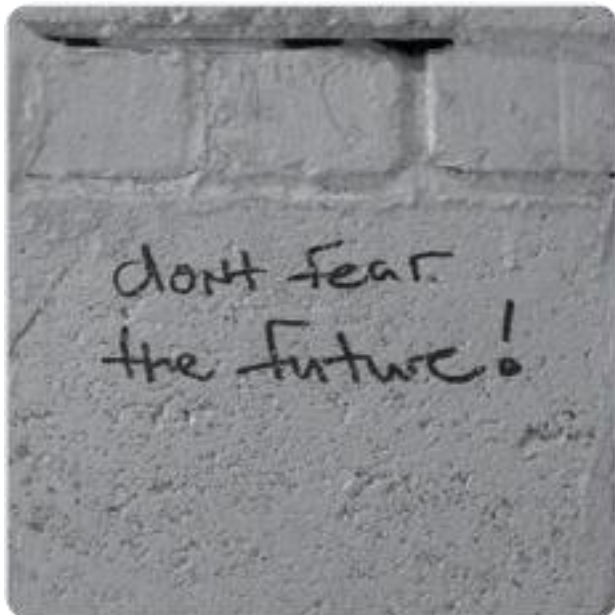
Een interview met 'anciens' Daniël en Eddy

Mieke Lampaert | De Patio, afd. 't Groot Hersberge | Torhout

Ik schrijf eigenlijk wel graag. Geen poëzie of zware literaire werken, maar verhalen al dan niet uit het leven ge- grepen. ze komen meestal wel vlot uit mijn pen. Dus ik had nooit gedacht dat een inleiding bij een artikel schrij- ven dan ook zo moeilijk kon zijn. Ik bleef het uitstellen tot ik plots een mail kreeg van eindredacteur Annelies dat het nu toch wel dringend werd. Een 'writers block', zou dat het zijn?

Ik ben ondertussen tot de conclusie gekomen dat het dat niet is. Ik heb gewoon geen woorden om het respect en de waardering te uiten die ik heb voor deze twee mensen waar ik dagelijks mee werk en die mij in al die jaren al enorm veel geleerd hebben. ze zeggen dat er geen zekerheden meer zijn in het leven. In 't Groot Hersberge hebben we er alleszins nog twee: Daniël en Eddy. De één met de nodige rust en de ander met het nodige relativiseringsvermogen, zijn ze erin geslaagd nu al meer dan 35 jaar in de bijzondere jeugdzorg te werken.

Ik geef u in volgend interview heel graag hun kijk en visie hierop weer.

HET SOLICITATIEGESPREEK

Mieke: Jullie zijn meer dan 35 jaar geleden terecht gekomen als opvoeder in 't Groot Hersberge. Hoe verliep de sollicitatieprocedure toen?

Daniël: Ik kwam via via te weten dat er in 't Groot Hersberge een plaats als opvoeder vrij was. De sollicitatie zag er toen anders uit dan nu. Men was niet gefocust op je behaalde diploma's, want ik had zelf tuinbouw gevolgd. Je zou natuurlijk kunnen stellen dat tuinbouw in het verlengde van opvoeder ligt; kweken en groeien, het ene met mensen, het andere met planten.

De sollicitatie startte met een beschrijving van hoe de dag in de leefgroep er uit zag en welke jongens er verbleven. Er was nog geen sprake van handelingsplannen of evolutieverslagen. Er werd in het gesprek vooral gepolst naar hoe je was als mens, of je kon omgaan met een groep jongeren en of je stevig in je schoenen stond. Want dat was belangrijk om je in deze job staande te houden.

Mieke: Jullie hebben beiden een diploma dat niet echt gelinkt is aan de jeugdzorg, nl. een diploma A3 mechanica (Eddy) en een diploma tuinbouw (Daniel). En jullie zijn beiden in de jeugdzorg beland. Wat sprak jullie hierin aan?

Eddy: Zorg had me altijd op één of andere manier aangesproken. In school toonden wij met een paar jongens steeds de 'boelzoekers' in en zorgden we voor de gastjes die wat extra steun konden gebruiken tegen die zware in. Mijn sollicitatie in 't Groot Hersberge is ondertussen al meer dan 36 jaar geleden. Ik had een diploma A3 Mechanica op zak, maar was zoals velen in de jaren '80 werkloos. Georges, de toenmalige directeur van 't Groot Hersberge, wist dat ik op zoek was naar werk en ervaring als leider in de jeugdbeweging had. Ze zochten toen iemand om zich 'met de jongens bezig te houden'. Dat ging over de avonden opvullen, babbelen, gezelschaps- spelen met de jongens, enz. Zo stelde men mij de vraag of ik deze job zag zitten en kwam ik in 't Groot Hersberge terecht.

Activiteiten doen met die gasten, daar haalde ik echt energie uit.

Daniël: Er zijn denk ik twee redenen waarom ik koos voor een job in de jeugdzorg. Ten eerste heb ik altijd iets willen doen voor anderen, een vorm van persoonlijk maatschappelijk engagement (zonder hier te melodramatisch over te willen doen). Ten tweede sprak de opdracht van opvoeder als 'leider' me aan. Nu ligt de focus iets meer naar begeleiden toe waar vroeger de rol van de opvoeder meer 'de leider' was. Ik zie mezelf nogal sterk als iemand die leiding wil geven, zonder daarin te willen overdrijven. Het ging over het dirigeren en orkestreren van een groep, gaande van de tafelsituaties tot het duidelijk krijgen van grenzen en afspraken.

Dan was het aan mij om alleen een leefgroep van 16 jongens draaiende te houden. Georges was altijd wel in de buurt, dus als er iets was, had je de zekerheid dat ze klaar ston-

den. Maar je moest het als onervaren jonge gast toch maar gaan doen. Want het waren geen kleine jongetjes van 12 jaar in de leefgroep, maar oudere gasten, tot zelf 21 jaar. En allemaal allesbehalve doetjes.

Je voelt hierin het verschil tussen Eddy en ik, we vertrekken vanuit een andere betrokkenheid naar de gasten toe. Eddy neemt meer het verzorgende op, ik vertrek meer vanuit het sturende. En op die manier vullen we el-kaar ook aan.

Eddy: Het doet deugd wanneer je vroegere bewoners terug ziet, waar het goed mee gaat. Maar even goed doet het pijn wanneer je situaties minder goed ziet a open.

Je werd er ingesmeten en er was weinig sprake van inwerking en verdere ondersteuning. We deden ons werk allemaal vanuit een soort buikgevoel. Maar we deden veel van de dingen die je nu

Mieke: Hoe hebben jullie zich als tuinbouwer en mecaniciens omgeschoold tot opvoeders?

Daniël: We volgden de vormingsleergang voor mensen die reeds aan het werk waren als opvoeder. Eén dag in de week naar school en de rest van de week aan het werk. Dat was aan 'het Vlot' voor het diploma B2, wat gelijk stond aan het hoger middelbaar opvoeder. Daarna nog drie jaar naar Kortrijk voor het B1-diploma. Eddy en ik hebben dat een jaar of twee samen gevolgd. Ik herinner me nog goed dat we grote ogen trokken van de vakken die we hadden. Antropologie, ontwikkelingspsychologie, ... Als tuinbouwer had ik echt iets van 'Wat de hel is dat hier allemaal?'.

Eddy: Toen we afgestudeerd waren, kregen we een diploma met daarop een groen kruis met een 'o'. Het beroep opvoeder was toen een nieuw beroep, dat nog niet erkend was. Tot dan waren het vooral de zusters die deze taak op zich namen onder het liefdadigheidswerk. Bij ons moest er echter zaad in het bakje komen. Tijdens onze opleiding verdienden we 18.000 Belgische Frank per maand.

Het kruis op ons diploma was de profilering van de 'beroepsvereniging voor opvoeders'. Ze hadden een tijdschrift en zorgden voor een sticker van opvoeder. Dat hingen we dan op onze auto, net zoals de dokters.

MEER PROFESSIONALITEIT?

Mieke: Als je vandaag vergelijkt met meer dan 35 jaar geleden. Wat zijn dan de grootste verschillen?

Eddy: Na het sollicitatiegesprek werd je er als het ware direct ingesmeten. Georges bleef eerst een beetje in de buurt, maar ik stond er al vrij snel alleen voor.

Daniël: Het werk is alsmat meer 'professioneler' geworden. Vroeger gebeurden dingen meer ad hoc. Je moest niet samen aan tafel gaan zitten, er was geen teamvergadering. Er werd tussendoor eens gezegd dat er problemen waren met die of die jongere. De aansturing was anders maar er was toch, als je het netto bekijkt, zeker voldoende aandacht voor de gasten.

Werken we nu beter, met vastgelegde procedures, allerlei methodieken, teamvergaderingen, functioneringsgesprekken, handelingsplannen en evolutieverslagen? Ik zou niet zeggen dat we nu beter werken, maar wel anders. Niet beter, omdat de graadmeter hiervoor volgens mij 'engagement' is en we werken nog steeds met evenveel engagement en goesting, elke dag opnieuw. Wel anders, we werken meer gestructureerd door de procedures, methodieken, vergaderingen, handelingsplannen, ... Maar het belangrijkste blijft die begeleidershouding. Want wat is voor jongeren het belangrijkste en wat zorgt voor tevredenheid? De manier waarop je met hen omgaat, met hen individueel op pad gaat. Als je als jongere op een gepaste manier behandeld bent en als er naar je geluisterd wordt, dat ben je tevreden.

En je mag daar heel veel vormingen rond volgen, maar uiteindelijk komt het neer op wie je bent als mens en op hoe je met respect omgaat met de gasten in je voorziening. Wat niet wil zeggen dat vormingen en opleidingen niet belangrijk zijn.

DE JONGERE WERD GELEEFD

Daniël: Er zijn ander inzichten gekomen op hulpverlening. Vroeger werden jongeren uit hun context gehaald en letterlijk en guurlijk ergens geplaatst waar ze opnieuw opgevoed zouden worden. Van inspraak in begeleiding door de jongeren was weinig sprake. Je had het leven van de jongere zelf in handen. De gasten werden toen als het ware geleefd.

Eddy: Zelfs over hun schoolkeuze en hun werk werd beslist. Vroeger was het van 'ik heb

voor jou een job gevonden, ga maar'. Nu kan je je dat niet meer inbeelden.

Daniël: De rol van de begeleider was zeer sturend. En als het zo niet kon volgens de jongere of als een jongere niet akkoord was met de regels in huis, dan was het Paradiso 'De Zande'. Een plaatsing in de Zande ging toen zeer vlug. Wij waren ook gezinsvervangend, dus ouders werden niet betrokken.

BEGELEIDEN VAN JONGEREN EN OUDERS

Daniël: Nu is onze rol meer een katalysator, een smeermiddel in de begeleiding. We proberen dingen mogelijk te maken voor jongeren en gezinnen. Dat is heel anders dan vroeger. We geven aan jongeren en ouders zelf de verantwoordelijkheid, zelf de keuze om zaken te doen. Er wordt meer contextgericht gewerkt, meer naar huis toe. We werken in een driehoek met de jongere, het ge- zin en de verwijzende instantie. Dit maakt dat onze positie sterk veranderd is in vergelijking met onze beginjaren als opvoeder. Een positie waarin onze verhouding t.a.v. de jongere en zijn context sterk geëvolueerd is.

Eddy: Voor mij is dit een zeer groot verschil. Vroeger waren wij in de leefgroep als het ware een 'groot gezin'. De jongens bleven toen veel langer in de residentie, soms wel 10 jaar, maar gemiddeld 5 à 6 jaar. Vroeger werden ze uit hun milieu, hun context gehaald en mochten ze absoluut niet meer terug. De context was een gevaar en wij zouden dus voor de jongens zorgen. Wij waren alles of beter alleen wat de jongens hadden. Nu zijn jongeren hier veel minder lang. We willen met hen en hun context weer naar huis toe werken. En dat maakt dat je meer afstand moet houden. Dat is een groot verschil in mijn beleving.

DE MOTOR DRAAIENDE HOUDEN

Mieke: Wat zijn dat de dingen die ervoor zorgen, dat jullie hier al meer dan 35 jaar werken?

Eddy: Ik heb deze vraag al een aantal keer gekregen en ik heb ze mezelf dan ook al een paar keer gesteld. Blijkbaar staan de meeste begeleider maximum 7 à 8 jaar in het werkveld. Ze stoppen omdat het een zeer intensieve job is en vaak gaat men in een heel andere branche werken. Ik krijg vaak de vraag "Werk jij nog steeds in 't Groot Hersberge?" met vervolgens de repliek dat "ik nen echten ben". Ben ik dan zo abnormaal? Of hoe komt het dat ik dit al zolang volhou? Cruciaal is dat ik steeds ben blijven geloven in het feit dat we iets kunnen betekenen voor onze gasten. Er komen ook steeds nieuwe gasten in de residentie, waarmee je telkens opnieuw een frisse start kan maken en weer aan de slag gaat. Het gaat zo rap dat je er zelf van schrikt. De leefgroep is constant in beweging, een gast vertrekt en er komt alweer een andere jongen binnen. Dit zorgt voor zoveel beweging en dynamiek, dat je zelf geen tijd heb om stil te staan bij 'stoppen'. Ik denk wel dat wij twee van de laatste generatie zullen zijn, die zo lang op hetzelfde werk blijft. Het is belangrijk dat je de drive blijft voelen, om in deze sector te kunnen blijven werken.

Je moet iets willen betekenen voor gasten, iets opbouwen. Het doet deugd wanneer je vroegere bewoners terug ziet, waar het goed mee gaat. Maar even goed kan het pijn doen wanneer je situaties minder goed ziet aflopen.

Daniël: Ik heb me ook al een aantal keer afgevraagd: 'Ga ik dit blijven doen of ga ik elders naartoe?'. En wat zijn de mogelijkheden?. Uiteindelijk vond ik het samen werken met mensen, met jongeren en ook met volwassenen belangrijk. Het samenwerken met begeleiders en andere volwassenen, zorgt voor een belangrijk evenwicht in het werken met de gasten zelf.

Ook het feit dat ik kon directeur worden, kon leiding geven, was voor mij een belangrijke boost. Niet vanwege de functie zelf, want je bent vaak alleen maar directeur als het slecht gaat. Maar wel omdat ik in deze functie heel veel van mezelf kan steken. Dat ik veel dingen kan realiseren waar ik er op ben, nl. het organiseren en

Daniël: Het belangrijkste blijft de begeleidershouding. En je mag daar heel veel vormingen rond volgen, maar uiteindelijk komt het neer op wie je bent als mens en op hoe je met respect omgaat met de gasten in je voorziening.

Mieke: welke voor- en nadelen heeft de job als opvoeder?

Daniël: Opvoeder in een leefgroep is geen 9 to 5 job. Je werkt in ploegen, je werkt 's avonds, 's nachts en in het weekend, wat wel zijn invloed kent op je privéleven. Als je dat niet ziet zitten, dan kan je er best niet mee beginnen. Maar het heeft ook zijn voordelen. Als je in de na- middag thuis bent, kun je veel dingen doen die mensen die altijd overdag werken, niet kunnen. Het zorgt ook voor variatie en flexibiliteit, die je anders niet hebt. Dat maakt het voor mij positief.

Mieke: Heeft dat ploegensysteem geen invloed op je vrijetijdsleven, waar veel zaken toch 's avonds of in het weekend doorgaan?

Eddy: Dat is wel waar. Ik heb in tal van verenigingen gezeten en soms heb ik me wel dingen moeten ontzeggen voor het werk. Door variërende avondshifts is het niet evident om sommige hobby's te doen. En als ik maar iets half kan doen, dan doe ik het liever niet. Maar dat com- penseert met andere dingen. Een job van negen tot vijf, zou ik nooit willen doen. Sommigen mensen snappen dat niet en ik snap op mijn beurt hen niet.

Daniël: Ik heb niet het gevoel gehad ooit zaken te moeten opgeven voor het werk. Ik ben altijd in heel wat verenigingen actief geweest, dingen die ik ook zelf trok. Wanneer ik 'den laten' had, kon ik me overdag engageren voor mijn hobby's en trok ik 's avonds richting de

leefgroep. Ik had toen veel meer tijd en kreeg ook tijdens mijn werkuren meer werk rond, dan ik nu kan binnen mijn 9 to 5 job als directeur (alhoewel dit ook geen 9 to 5 job is).

Eddy: Ik kan Daniël hierin wel volgen. Door je variërende uren, kan je inderdaad soms veel doen. Ik heb bv. mijn huis gebouwd in combinatie met werken. Ik was de hele dag aan het werk in mijn huis om vervolgens fris gewassen en in verse kleren naar 't Groot Hersberge te gaan. Als je 'de vroegen' had, had je nog een hele dag om in je tuin te werken. Ik was ook veel thuis bij de kinderen. Dit zorgt voor een mooie balans tussen je job en je privéleven. Er wordt veel exhibiliteit gevraagd, maar dit krijg je ook terug.

DE VOLGENDE GENERATIE

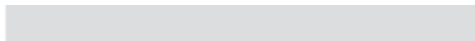
Mieke: Hebben jullie tot slot nog advies voor de volgende generatie opvoeders?, nog tips aan startend opvoeders om het zo lang als jullie vol te houden ?

Eddy: Overeenkomen met de mensen waarmee je moet samenwerken, luisteren voor je iets zegt en je niet van je sokkel laten blazen.

Daniël: Ik denk dat je eerlijk moet zijn in je engagement. Dat je iets wil betekenen voor mensen, voor gezinnen en jongeren, zonder dat je daarvoor Pater Damiaan of Moeder Theresa moet zijn. Dat je mensen steeds opnieuw kansen wil geven. En als dat je niet meer lukt, dan kan je beter wat anders gaan zoeken.

AUTEUR En CONTACTGEGEVENS

Mieke Lampaert Pedagogisch coördinator VZW de Patio Afdeling 't Groot hersberge
Groenestraat 2, 8820 Torhout 050/ 211292 staf-hersberge@depatiovzw.be

agora • jaargang 30 • nr. 4 • december 2014